

FRÁSÖGN

af ársfundi Vestnorræna ráðsins í Tasiilaq á Grænlandi 23.–26. ágúst 2010

Vestnorræna ráðið hélt ársfund sinn dagana 23.–26. ágúst á Tasiilaq í Grænlandi. Fyrir hönd Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins sóttu fundinn Ólína Þorvarðardóttir, formaður, Árni Johnsen, Ásmundur Einar Daðason og Sigmundur Ernir Rúnarsson ásamt Magneu Marinósdóttur, alþjóðaritari.

Fundurinn var settur af fráfarandi formanni Vestnorræna ráðsins, Josef Motzfeldt, og síðar var Ólína kjörin formaður ráðsins. Í ræðu sinni sagði hún að unnið yrði að því að fylgja eftir ákvörðun ráðsins um að styrkja samstarf landanna varðandi sjávarútvegsmál og að ná samkomulagi um sameiginlega stjórn veiða úr deilistofnum til að tryggja sjálfbærar veiðar úr þeim. Ákvörðun um sameiginlega stjórn deilistofna gæti þjónað sem fyrirmynd fyrir lausn annarra fiskveiðideilna og leyst af hólmi þá hefð, sem gengur þvert á markmið um sjálfbæra nýtingu, að veiða sem mest úr deilistofnum sem koma úr einni landhelgi yfir í aðra til að skapa tilkall til veiðiheimilda. Ólína ræddi einnig um að löndin efldu samstarf sitt í menntamálum, sérstaklega hvað varðar fjarnám, og að kynna hagsmuni og sjónarmið Vestur-Norðurlanda á alþjóðavettvangi. Formenn hveftrar landsdeildar gerðu síðan hver fyrir sig grein fyrir því helsta sem gerðist á starfsárinu. Ólína vék þar að þátttöku sinni fyrir hönd Íslandsdeildar á Norðurlandaráðsþingi í Stokkhólmi, óformlegum fundi sínum með forsætisráðherra Færeyja þar sem fjallað var m.a. um endurbætur á samgönguinnviðum og vöruflutningum á milli Vestur-Norðurlandanna, undirbúningi Íslandsdeildar fyrir þemaráðstefnu Vestnorræna ráðsins um fiskveiðistjórn, vestnorrænni ráðstefnu um jafnréttismál sem haldin var á Íslandi og undirbúningi Íslandsdeildar fyrir ársfundinn en Íslandsdeildin lagði fram eina ályktun um bætтар samgöngur á milli Vestur-Norðurlandanna sem forsendu aukinna vöruflutninga og þjónustu á milli landanna. Sérstök áhersla var lögð á bætтар samgöngur á milli Vestfjarða og austurstrandar Grænlands vegna nálægðar svæðanna. Josef Motzfeldt, formaður grænlenku landsdeildarinnar, lýsti yfir stuðningi við ályktunina og ræddi m.a. nauðsyn þess að aflétta einokun grænlenka skipafélagsins Royal Arctic Line til að skapa svigrúm fyrir önnur skipafélög til vöruflutninga til austurstrandar Grænlands.

Fjórar ályktanir til viðbótar voru samþykktar á fundinum. Forsætisnefnd lagði að frumkvæði Ólínu fram ályktun um útsendingar vestnorrænu ríkisfjölmíðlanna í öllum löndunum þremur en með þeim yrði mögulegt að miðla tungumálum og menningu milli og stuðla að auknum fréttáflutningi auk þess sem lagt er til að ríkisfjölmíðlarnir vinni að sameiginlegri dagskrárgerð. Forsætisnefnd lagði einnig fram ályktun til að fylgja eftir þemaráðstefnu Vestnorræna ráðsins um fiskveiðistjórn þar sem lagt er til að Vestur-Norðurlöndin komi á sameiginlegri fiskveiðistjórn deilistofna eins og grálúðu og stuðli þar með að sjálfbærri nýtingu þeirra og styrki jafnframt stöðu Vestur-Norðurlandanna gagnvart öðrum þjóðum þegar kemur að tilkalli til veiða úr deilistofnum. Deilurnar milli Íslendinga, Færeyinga, Norðmanna, Skota og Evrópusambandsins (ESB) um veiðar á makríl var tekið sem dæmi þar um. Ársfundurinn samþykkti ályktun um nauðsyn þess að huga að leiðum til að bæta stöðu einstæðra foreldra, einkum kvenna, á Vestur-Norðurlöndunum sem stöðu sinnar vegna eiga erfitt með að stunda nám og lenda frekar í fátæktargildru. Að lokum var samþykkt tillaga um að stofna vestnorrænt menningar- og sögusetur. Tilefnið er útkoma vestnorrænnar sögu sem búið er að vinna að undanfarin ár og hefur færeyska lögþingið þegar sett 200 þúsund danskar krónur til setursins sem hefur aðsetur í háskólanum í Færeyjum. Auk ofanefndra ályktana samþykkti fundurinn yfirlýsingu sem Íslandsdeildin lagði fram vegna sölubanns ESB á selskinnsvörum á Evrópska efnahagssvæðinu og fyrirvara Evrópuþingsins

varðandi aðildarumsókn Íslands að ESB þess efnis að umsóknin yrði ekki samþykkt nema að því tilskildu að Íslendingar létu af hvalveiðum. Í yfirlýsingunni segir að sjálfbærar sel- og hvalveiðar á Vestur-Norðurlöndunum séu hefðbundnar og í samræmi við rétt þjóðanna samkvæmt alþjóðalögum og bent á að alþjóðastofnanir eins og Evrópuþingið grafi undan eigin trúverðugleika þegar þær leggja á boð og bönn í trássi við alþjóðalög og alþjóðlegar yfirlýsingar sem ESB-ríkin hafa einróma samþykkt eins og yfirlýsing Sameinuðu þjóðanna um rétt frumbyggja frá árinu 2007. Yfirlýsingin var samþykkt með breytingum sem Josef Motzfeldt og Árni Johnsen lögðu til.

Auk ofanefndra samþykktu lagði Árni Johnsen til að ráðið í samvinnu við stjórnvöld á Grænlandi mundi kanna ástandið á bæ Eiríks rauða og Þjóðhildarkirkju á Grænlandi og gera tillögur um úrbætur ef ástæða væri til í tilefni 10 ára afmælis bygginganna. Var sú tillaga samþykkt. Einnig var ályktun nr. 1/2006 um að fríverslunarsamningurinn milli Íslands og Færeyja skuli einnig taka til Grænlands ógild. Ástæðan er vinna sem er hafin um viðskiptasamninginn milli Íslands og Grænlands m.a. vegna óvissu sem ríkir um framhald fríverslunarsamningsins milli Íslands og Færeyja vegna aðildarumsóknar Íslands að ESB. Þrátt fyrir það voru allir sammála um mikilvægi þess að stofnuð yrði þingmannanefnd Íslands og Færeyja með áheyrnaraðild Grænlands sem mundi fjalla um framkvæmd fríverslunarsamningsins. Eftir að ársfundi ráðsins lauk var haldinn óformlegur fundur þeirra aðila sem skipa munu nefndina þegar búíð verður að ganga frá öllum formsatriðum um stofnun hennar. Þar var skýrsla sem lögð hafði verið fram af utanríkisráðuneyti Færeyja og Íslands tekin til umfjöllunar.

Ársfundurinn ákvað að ályktanir nr. 2/2008 og 5/2009 yrðu ógiltar og að forsætisnefndin mundi vinna að því að sameina menntamálaályktanir nr. 1/2009 og 2/2009 og gera áætlun um hvernig hægt væri að vinna að framkvæmd þeirra. Kosið var um tvær tillögur sem komu fram um efni fyrir þemaráðstefnu Vestnorræna ráðsins sem verður í Færeyjum á næsta ári. Önnur var frá Íslandi og fjallaði um að Vestur-Norðurlöndin marki sér sameiginlega stefnu í norðurskautsmálum. Hin var frá Færeyjum og beindi sjónum að samanburði úrræða ríkis og sveitarfélaga í málefnum eldri borgara með hliðsjón af byggingar- og rekstrarkostnaði þjónustuþúða sem er orðinn mjög hár, auk þess sem fólk lifir lengur en áður við góða heilsu. Síðari tillagan var samþykkt með meirihluta atkvæða. Palle Christiansen, samstarfsráðherra Grænlands, flutti ávarp þar sem hann greindi frá þátttöku Grænlands á alþjóðavettvangi en Grænlandingar leggja mikla áherslu á að kynna hagsmuni sína sem vestnorrænt land, norrænt land, norðurskautsland og Evrópuland. Hann upplýsti um vinnu að tillögum um aukin tengsl við Kanada og stefnumótun Grænlands um sjálfbæra þróun sem ætti að liggja fyrir árið 2012. Hann sagði að Vestnorræna ráðið væri lykilstofnun við að koma mikilvægum málum, sem snerta hagsmuni Vestur-Norðurlandanna, á dagskrá. Að lokum þakkaði hann Íslendingum fyrir einurð sína í því að taka hin Vestur-Norðurlöndin með inn í umræður og áherslur innan Norðurlandaráðs sem og annars staðar. Marit Nybakk, varaforseti norska þingsins, vék m.a. að því að mikilvægustu úrlausnarefni framtíðarinnar væri að finna á norðurslóðum þar sem eru að koma til sögunnar siglingaleiðir og orkulindir eins og áhugi ESB og annarra stórvelda eins og Kína og Indlands væri til vitnis um. Kent Olsen, áheyrnarfulltrúi Norðurlandaráðs, tók í sama streng.

Framkvæmdastjóri Vestnorræna ráðsins upplýsti að forsætisnefnd hefði ákveðið að leiðtogafundur Vestnorræna ráðsins yrði haldinn 1. nóvember nk. í tengslum við Norðurlandaráðsþing í Reykjavík sem hefst 2. nóvember en honum er m.a. ætlað að marka vestnorrænu samstarfi framtíðarsýn. Fundurinn ákvað að unnið yrði að því að allir þingmenn Vestnorræna ráðsins gætu mætt til fundarins. Framkvæmdastjórinn sagði að á fundinum mundi m.a. skýrsla sérfræðingahóps, sem unnið hefur úttekt á þörfinni fyrir björgunarsveitir á Grænlandi með stuðningi frá Norrænu Atlantsnefndinni (NORA), verða lögð fram.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á slóðinni www.vestnordisk.is